# מועדים לשיחה; קריאות חדשות בחגי ישראל — יום השנה לבריאה



אנו מתבוננים בפסוקים המעטים על ראש השנה, ומבחינים תחילה בתאריך שהוא חל בו: "בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ". המספר שבע מאותת תמיד על קדושה – בייחוד כשהוא מציין זמן. הדבר הראשון שהוכרז בתורה קדוש הוא היום השביעי, שבת (בראשית ב, א-ג). השנה השביעית, שנת השמיטה, קדושה אף היא. אין עובדים בה בשדות. הארץ נהנית ממנוחה. החובות נשמטים. אחרי שבעה מחזורי שמיטה, בשנה החמישים, באה שנת היובל, שבה, נוסף על כל אלה, רוב נחלות־האבות חוזרות לבעליהן הקודמים. החודש השביעי הולם את התבנית הזו. חודש זה הוא לַשנה מה שיום השבת הוא לַשבוע, מה ששנת השמיטה היא למחזור השנים, ומה ששנת היובל היא למחזור השנים הגדול. זהו זמן קדוש.

המייחד את קדושת החוליה השביעית ברצף הזמן הוא ציונה של הקדושה בהפסקת עבודה. בפרק הזמן השביעי הזה אנו מפסיקים ליצור וזוכרים שאנו עצמנו נוצרנו. אנו מפסיקים לברוא וזוכרים שאנו ברואים. אנחנו, וכל היקום, וגם הזמן עצמו – כולנו פרי מלאכתה של יד הגדולה ממידת אדם וגבוהה מהשגתו. בשביעי – יהיה זה יום, חודש או שנה – אנו ממקדים את הקשב שלנו באלוהים, בורא הכול. ראש השנה הוא חג של בריאה.

במבט נוסף אנו מגלים שביהדות יש מערכת זמנים כפולה – המייצגת שניוּת ייחודית שיש ביהדות כמכלול. מצד אחד, אלוהים הוא הבורא, עושה שמיים וארץ ויוצרם של כל היצורים. אך אלוהים הוא גם הגואל, שפדה את עמו מעבדות מצרים והובילם דרך המדבר אל ארץ ישראל. הוא האל המתגלה שדיבר אל בני ישראל בהר סיני, כרת איתם ברית, נתן להם חוקים, ומעת לעת מסר להם את דבריו בפי נביאיו.

בריאתו של אלוהים היא אוניברסלית. גאולתו והתגלותו פרטיקולריות. הן נועדו לעם ישראל, העם אשר בתולדותיו ובאורחות חייו מעיד על קיומו של אלוהים ועל התערבותו בעולם. שני מחזורי הזמן בשנה היהודית מייצגים שניות זו. המחזור האחד – פסח, שבועות וסוכות – עניינו גאולה והתגלות. חגים אלה מציינים את דרך פעולתו של ה' בהיסטוריה, שהיא התוויית קורותיו של עם ישראל. המחזור השני – היום השביעי, החודש השביעי והשנה השביעית – עניינו הבריאה, אלוהים בזיקתו אל היקום כמכלול.

הרי לנו תובנה ראשונה על פשרו של היום. בראש השנה אנו חוגגים את היות העולם פרי מלאכתו של אלוהים. היו מחז"ל שראו בו את ראש השנה לבריאת העולם. זהו נושאה של חטיבת ה"זיכרונות" בתפילת המוסף של החג, האמצעית משלוש החטיבות המיוחדות לו – מלכויות,

זיכרונות ושופרות: "אתה זוכר מעשה עולם ופוקד כל יצורי קדם... זה היום תחילת מעשיך, זיכרון ליום ראשון". הד לכך נשמע בפזמון החוזר השוזר את פרקי התפילה, "היום הרת עולם".

האוניברסליות של תפילות ראש השנה, עיסוקן באנושות ובבריאה, אינה נמצאת בתפילות שלושת הרגלים פסח, שבועות וסוכות. ברכת היום בתפילת העמידה במועדים אלה נפתחת במילים "אתה בחרתנו מכל העמים". אנו העם הנבחר, אומרת תפילת הרגלים. לעומתה, בתפילת ראש השנה אנו אומרים "ובכן, תן פחדך... על כל מה שבראת" – ביטוי לאוניברסליות מלאה. פסח, שבועות וסוכות מספרים לנו מהו להיות יהודי. ראש השנה אומר מהו להיות אדם.